

Vienotā patenta pakete

Inovācijām un investoriem
labvēlīgāku apstākļu radīšana Eiropā

Septembris 2024

Vienotā patenta

mērķis ir uzlabot Eiropas konkurētspēju, papildinot un stiprinot pašreizējo centralizēto Eiropas patenta piešķiršanas sistēmu. Vienotā patentu tiesa un vienotais patents nodrošina lietotājiem izmaksu ziņā izdevīgu risinājumu patentaizsardzībai un strīdu izšķiršanai visā Eiropā, tādējādi veicinot pētniecību, izstrādi un investīcijas augsto tehnoloģiju jomā. Katram posmam ir ļoti liela nozīme ceļā uz ES tehnoloģiju vienotā tirgus izveidi.

EPO un sadrumstalotā patentu sistēma Eiropā

Pildot Eiropas mēroga patenta iestādes funkcijas, Eiropas Patenta iestāde (EPO) sniedz atbalstu inovāciju, konkurētspējas un ekonomiskās izaugsmes veicināšanā. EPO nav ES iestāde, bet gan atsevišķa starpvaldību iestāde, kas izveidota, pamatojoties uz Eiropas Patenta konvenciju (EPK).

EPO centralizēti pārbauda un piešķir **Eiropas patentus** 39 EPK parakstījušajām valstīm, kurās ietilpst ne tikai visas ES dalībvalstis, bet arī vairākas valstis ārpus ES. Tas izgudrotājiem ļauj ietaupīt izmaksas, kas saistītas ar paralēlu patenta pieteikumu iesniegšanu vairāku valstu patenta iestādēs, un vienlaikus nodrošina augstu piešķirto patenta kvalitāti.

Tomēr piešķirtais Eiropas patents neparedz vienotas tiesības; tas ir nacionālo patenta kopums, kas katrā valstī, kurā tam jāstājas spēkā, ir jāapstiprina un jāuztur spēkā atsevišķi. Šis process var būt apgrūtināts un dārgs, jo patenta dokumentācija jātulko citās valodās, atsevišķi jāmaksā nacionālā patenta apstiprināšanas un uzturēšanas maksa, kā arī veidojas lielas dažādās valstīs nepieciešamo juridisko un citu pakalpojumu sniedzēju kopējās izmaksas.

**Šis process var būt apgrūtināts
un dārgs, ir vairākas izmaksas, un
pastāv lielas kopējās izmaksas par
pakalpojumiem dažādās valstīs.**

Vienotais patents: vienkāršāka, plašāka patentaizsardzība un zemākas izmaksas

Vienotais patents palīdz novērst šos trūkumus, ļaujot izgudrotājiem vienkāršāk un lētāk iegūt vienotu patentaizsardzību visā vienotā patenta sistēmā iesaistīto ES dalībvalstu teritorijā.

Centralizētajā patenta piešķiršanas procedūrā, ko nodrošina EPO, ir ieviestas izmaiņas: tā vietā, lai apstiprinātu Eiropas patenta vairākās valstīs atsevišķi, patenta īpašnieki tagad var iegūt vienoto patenta, iesniedzot EPO vienu pieprasījumu, kas darbojas kā “vienas pieturas aģentūra” un ir atbildīga arī par vienotā patenta un ar to saistīto maksājumu centralizētu administrēšanu. Tādējādi tiek samazināts birokrātiskais slogs un ar šo procesu saistītās izmaksas. Pastāvot sadrumstalotajai sistēmai, pēc patenta piešķiršanas bija jāmaksā ar patentiem saistīta uzturēšanas maksa dažādos apmēros, dažādās valūtās un dažādu valstu patenta iestādēm, kurām turklāt arī bija atšķirīgas juridiskās prasības, jo īpaši attiecībā uz termiņiem. Savukārt tagad vienotā patenta īpašniekiem ir pienākums samaksāt EPO vienotu patenta uzturēšanas maksu vienā valūtā, vienā termiņā un saskaņā ar noteiktu maksāšanas procedūru. Tas ne tikai būtiski atvieglo šo procesu, bet arī ļauj ievērojami ietaupīt izmaksas,

jo pēc vienotā patenta piešķiršanas tā īpašnieki var paši veikt administratīvos procesus.

Turklāt vienotā patenta piešķiršanas pieprasījumi ir bez maksas; tas nozīmē, ka EPO nav jāmaksā ne par pieteikumu, ne izskatīšanu, ne arī par reģistrāciju. Tāpat arī vienotā patenta uzturēšanas maksas apmērs ir ļoti pievilcīgs un uzņēmējdarbībai draudzīgs: kopējās izmaksas par patenta uzturēšanu pirmos desmit gadus, kas ir vidējais EPO piešķirtā patenta darbības laiks, nepārsniedz EUR 5 000.

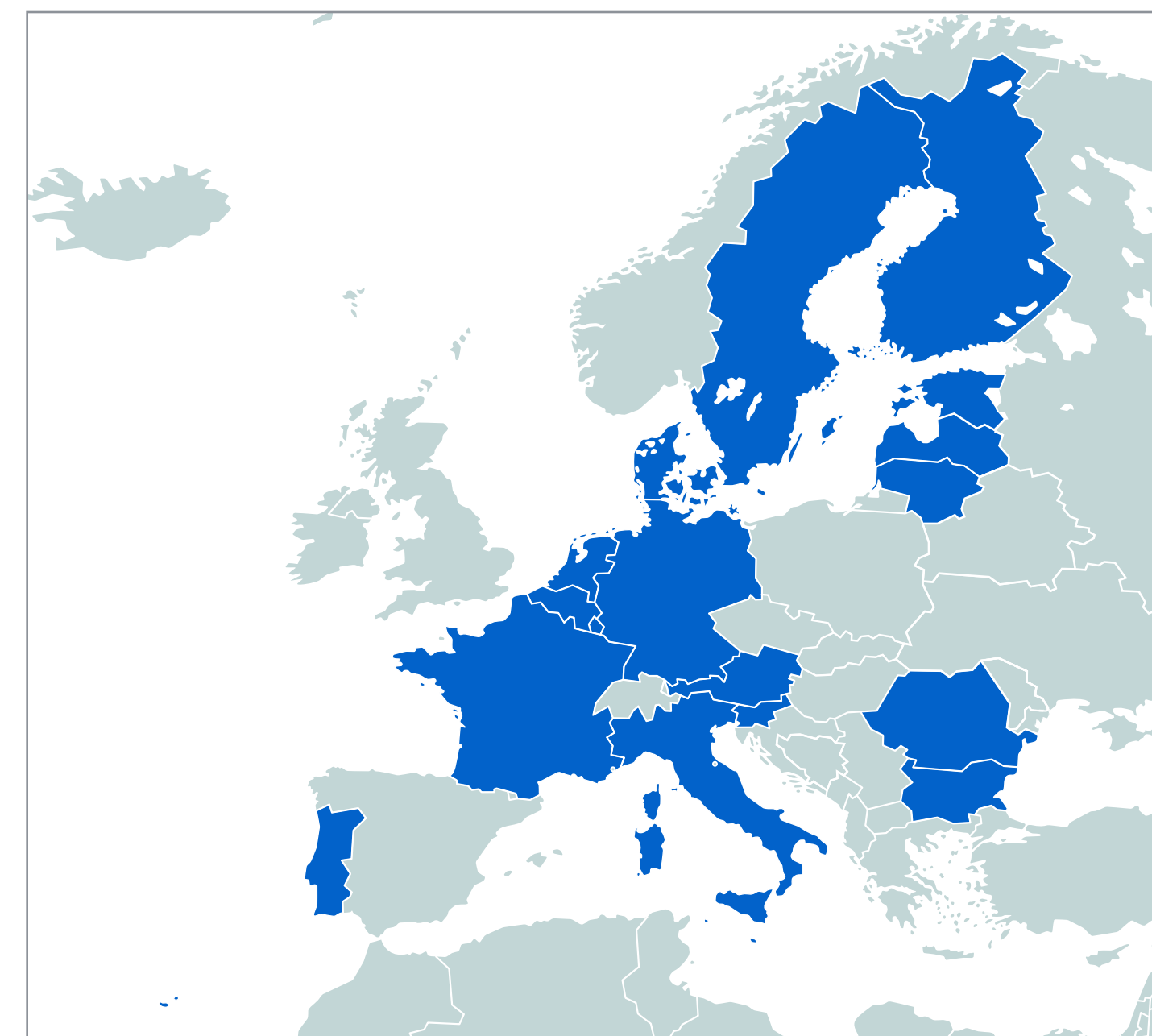
Vienotā patenta uzturēšanas maksa

–	–	11. gads	€ 1 460
2. gads	€ 35	12. gads	€ 1 775
3. gads	€ 105	13. gads	€ 2 105
4. gads	€ 145	14. gads	€ 2 455
5. gads	€ 315	15. gads	€ 2 830
6. gads	€ 475	16. gads	€ 3 240
7. gads	€ 630	17. gads	€ 3 640
8. gads	€ 815	18. gads	€ 4 055
9. gads	€ 990	19. gads	€ 4 455
10. gads	€ 1 175	20. gads	€ 4 855

– Papildu maksa par novēlotu patenta uzturēšanas maksas samaksu = 50 % no kavētās patenta uzturēšanas maksas apmēra (RFeesUPP 2. panta 1. punkta 2. apakšpunkts)

– Patenta uzturēšanas maksas samazinājums 15 % apmērā atklātās licences gadījumā (UPR 12. noteikums, RFeesUPP 3. pants)

Sīkāku informāciju par vienotā patenta izmaksām salīdzinājumā ar līdzvērtīgu aizsardzību tikai četrās vadošajās Eiropas valstīs saskaņā ar tradicionālo Eiropas patenta sistēmu skatīt [EPO tīmekļvietnē](#).

Vienotais patents darbības sākuma attiecas uz šādām 18 valstīm: Austrija, Beļģija, Bulgārija, Dānija, Francija, Igaunija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Somija, Vācija, Zviedrija.

Lai gan vienotais patents potenciāli varētu aptvert visas ES dalībvalstis, aizsardzība pašlaik ir pieejama 18 dalībvalstīs, bet nākotnē varētu būt pieejama arī citās valstīs pievienoties sistēmai. Lai vienotais patents darbotos attiecīgajā teritorijā, ES dalībvalstīm ir jāizveido ciešāka sadarbība (pagaidām to izdarušas 25 dalībvalstis), kā arī ir jāratificē Vienotās patenta tiesas izveides nolīgums.

Vienotā patentu tiesa (VPT): centralizēta tiesvedība un uzlabota juridiskā noteiktība

Centralizēta tiesvedība ar Vienotās patentu tiesas palīdzību

Daudz vienkāršāka kļūst arī patenta tiesību aizsardzība tiesā. Iepriekš valstu tiesām bija izņēmuma jurisdikcija attiecībā uz patentu tiesvedību. Piemēram, prasības par Eiropas patentu atcelšanu bija jāiesniedz attiecīgo valstu tiesās, bet katras tiesas lēmums bija spēkā tikai konkrētās valsts teritorijā. Dažkārt tas varēja nozīmēt paralēlus tiesvedības procesus dažādās dalībvalstīs, un šāda sadrumstalotība bija ne vien dārga un ārkārtīgi sarežģīta visām iesaistītajām pusēm, bet arī radīja pretrunīgu valsts tiesu nolēmumu draudus.

Līdz ar jaunās Vienotās patentu tiesas (VPT) izveidi tiek nodrošināts vienots, specializēts un efektīvs regulējums patentu tiesvedībai Eiropas mērogā. Saskaņā ar starptautisko līgumu – Vienotās patentu tiesas izveides nolīgumu – izveidotā pārvalstiskā tiesa jeb VPT ir kompetenta izskatīt strīdus, tostarp prasības par patentu pārkāpumiem un atcelšanu, kas attiecas gan uz vienotajiem patentiem, gan tradicionālajiem Eiropas patentiem (lai gan pārejas periodā līdz 2030. gada 31. maijam attiecībā uz tradicionālajiem Eiropas patentiem būs spēkā daži izņēmumi). Specializētā VPT ir efektīva, jaunizveidota platforma patentu tiesību aizsardzības nodrošināšanai un apstrīdēšanai, kas ir izdevīga gan izgudrotājiem, gan trešajām personām, gan sabiedrībai kopumā. Patentu īpašnieki tagad var efektīvāk nodrošināt savu patentu tiesību aizsardzību, savukārt trešās personas un sabiedrība var pieprasīt Eiropas un vienoto patentu atcelšanu saskaņā ar vienu centralizētu procedūru. Tādējādi tiek izbeigti paralēli strīdi par vienu un to pašu patentu dažādās valstīs, tiek būtiski samazinātas tiesvedības izmaksas. Turklāt, novēršot pretrunīgu valsts tiesu nolēmumu draudus un saskaņojot judikatūru, VPT nolēmumu kopums uzlabo juridisko noteiktību.

Stimuls tirdzniecībai un investīcijām

Jau zināms, ka nozares, kurās intelektuālais īpašums, jo īpaši patenti, tiek izmantoti virs vidējā līmeņa, sniedz lielāku ieguldījumu IKP un ārējās tirdzniecības jomā. Tomēr to ieguldījums tirdzniecībā un ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmās ES valstu starpā joprojām ir ierobežots, kas norāda uz vēl neizmantotu potenciālu ES tehnoloģiju vienotā tirgus izveides jomā. Iepriekšējās Eiropas patenta sistēmas sadrumstalotība neapšaubāmi ierobežoja patentēto izgudrojumu apriņķi ES valstīs. Lielākā daļa Eiropas patenta tika apstiprināta tikai dažās ES dalībvalstīs, lai ietaupītu to apstiprināšanas un spēkā uzturēšanas izmaksas.

Paredzams, ka vienotā patenta ieviestā patentaizsardzības saskaņošana labvēlīgi ietekmēs tirdzniecību un ārvalstu tiešo investīciju plūsmu intelektuālā īpašuma jomā un nozarēs ar augstu tehnoloģisko intensitāti. Saskaņā ar pētījumu, ko veica EPO sadarbībā ar Kolorādo Universitāti Bolderā un Londonas Ekonomikas skolu, ES valstu saskaņota labāko esošo patentaizsardzības standartu izmantošana šajās nozarēs ES var radīt ikgadējās tirdzniecības plūsmas pieaugumu 2 % apmērā (14,6 miljardi EUR) un ikgadējā ĀTI plūsmas pieaugumu 15 % apmērā (1,8 miljardi EUR).

Saskaņā ar pētījumu ES valstu saskaņota labāko esošo patentaizsardzības standartu izmantošana var radīt ikgadējās tirdzniecības plūsmas pieaugumu 2 % apmērā un ikgadējā ĀTI plūsmas pieaugumu 15 % apmērā.

Turklāt plašā teritoriālā aizsardzība, ko piedāvā vienotais patents, veicinās pārrobežu tehnoloģiju pārnesi un sadarbību starp Eiropas valstīm. Centrālais reģistrs, kurā iekļauta juridiskā statusa informācija par vienoto patentu un licenču, tostarp atklāto licenču, pārnesi, veicinās efektīva tehnoloģiju pārneses tirgus izveidi iesaistītajās dalībvalstīs. Tāpat tehnoloģiju tirgus kļūs plašāk pieejams: tiks veicināta tehnoloģiju pārnese un sadarbība pētniecības jomā ar pusēm, kas atrodas valstīs, kurās līdz šim Eiropas patenti apstiprināti ļoti reti. Visbeidzot, tehnoloģiju pārnesi veicinās atjaunošanas nodevas samazinājums, kas pieejams patenta īpašniekiem, kuri piešķir licences.

Daudzveidīgi ieguvumi uzņēmumiem, jo īpaši MVU, jaunuzņēmumiem un universitātēm.

**MVU un jaunuzņēmumiem būs
lielākas priekšrocības, lai lemtu par to,
vai un kad paplašināt savu darbību un
ienākt jaunos tirgos.**

Jaunizveidotā vienotā patenta sistēma sniedz daudz ieguvumu pieteikumu iesniedzējiem, jo īpaši tiem, kam ir ierobežoti finanšu līdzekļi, piemēram, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), jaunuzņēmumiem un universitātēm, no kuriem lielā mērā ir atkarīga Eiropas ekonomikas nākotne.

Intelektuālā īpašuma tiesībām ir būtiska nozīme, palīdzot šīm nelielajām struktūrām ieviest tirgū jaunas tehnoloģijas. Tādējādi tiem ir iespēja izmantot radošās aktivitātes, izgudrojumu radīšanas un investīciju sniegtās priekšrocības, sekmējot turpmākas investīcijas un inovācijas.

Daudzas nelielās struktūras, kas iepriekš izmantoja patentus, parasti paļāvās uz valsts tiesību normām. Rezultātā bieži vien to izgudrojumiem Eiropā vispār nebija efektīvas aizsardzības vai arī aizsardzība bija pieejama tikai nelielā skaitā valstu. Vienotā patenta sistēma novērš birokrātiskos un finansiālos šķēršļus, ar kuriem saskaras šīs nelielās struktūras, cenšoties ar saviem izgudrojumiem iekļūt ES tirgū, tādējādi spējot veiksmīgāk stāties pretī saviem konkurentiem. MVU un jaunuzņēmumi, kas reģistrēs vienoto patentu, būs izdevīgākā pozīcijā, lai lemtu par darbības iespējamo paplašināšanu un kad to darīt, vai un kad ieiet jaunos tirgos atkarībā no produkta panākumiem vai jaunām uzņēmējdarbības iespējām citos ES tirgos. Vienotais patents pētniecības iestādēm nodrošina vispusīgu aizsardzību uz daudzsološiem izgudrojumiem to agrīnā posmā, tādējādi atvieglojot pārrobežu partnerību un tehnoloģiju pārnesi, tehnoloģijai pilnveidojoties.

Sadrumstalotā sistēma, ko rada tradicionālais Eiropas patents, tostarp tās sarežģītība un iespējamā paralēla tiesvedība vairākās jurisdikcijās, faktiski liedz iespēju maziem uzņēmumiem efektīvi rīkoties patentu tiesvedības jomā neatkarīgi no tā, vai tie ir prasītāji vai atbildētāji. Samazinātas tiesvedības izmaksas VPT nodrošina iespēju vērsties tiesā un patentaizsardzības īstenošanu neatkarīgi no finansiālā stāvokļa.

Turklāt struktūrām ar ierobežotiem līdzekļiem ir ieviests kompensāciju un izmaksu kompensēšanas režīms. Fiziskām personām, MVU, bezpeļņas organizācijām, universitātēm un publiskām pētniecības organizācijām, kas iesniedz veiksmīgu pieteikumu kādā no ES oficiālajām valodām, izņemot angļu, franču vai vācu valodu, ir tiesības saņemt vienreizēju kompensāciju EUR 500 apmērā par tulkošanas izmaksām.

Turklāt VPT izmaksas ir noteikti tādā apmērā, lai rastu pareizo līdzsvaru starp to, ka puses pienācīgi sedz izdevumus, un nodrošinātu taisnīgas tiesas pieejamības principu. Piemēram, noteikumos par tiesas nodevām ir iekļauti pasākumi, nodrošinot samazinātas nodevu likmes piemērošanu MVU tikai 60 % apmērā. Turklāt, ja MVU iesniedz pamatodus pierādījumus, ka maksājamo tiesas nodevu apmērs apdraud tā ekonomisko pastāvēšanu, VPT var atlīdzināt daļu izmaksu vai pat atlīdzināt tās pilnībā. Lai vēl vairāk mazinātu tiesas procesa izdevumu risku, VPT var noteikt arī maksimālo atlīdzināmo izmaksu apmēru uzvarētājam pusei, ja šīs izmaksas varētu apdraudēt zaudējušās puses ekonomisko pastāvēšanu.

Kad tika ieviesta jaunā sistēma?

Jaunā vienotā patenta sistēma stājās spēkā **2023. gada 1. jūnijā**, kad sāka darboties Vienotā patenta tiesa.

Izdevējs un redaktors:

Eiropas Patentu iestāde

© EPO Septembris 2024

epo.org/unitary

Atbildīgais par saturu:

Patentu attīstības direktorāts, Intelektuālā īpašuma laboratorija (D 5.2.1) un Vienotā patenta nodaļa (D 5.3.2.2)

Adrese:

Bob-van-Bentham-Platz 1 | 80469 Minhene | Vācija

Tālr.:

+49 89 2399-0

E-pasts:

support@epo.org

Tulkojums sadarbībā ar Patentu valdi.